

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепшілік кезеңі

1.

жауабы:

Бұл үзінді Абай Құнанбайұлының «Ескендір» поэмасынан алынған.

тақарыбы:

Поэмада Шығыста Ескендір деген атпен белгілі, Еуропада Александр Македонский атапатын ежелгі грек қалдасшы-
сының өмірі жайында аңыз жазылған.

кейзгі идеясы:

Езгілікпен бейбітшілікті, ғалам мен дүнидегі рухани байлықты дәріптеу.
Зұлымдық пен мансапқорлықты әлсірету.

1. Шулақ саны - 42

2. Тармақ саны - 168

3. Бұйым саны - 3

4. Ұйқас түрі - қара өлең ұйқасы. (а, а, б, а)

5. Шатарманың композициялық құрылымы:

Сюжеттік бастауы: Ришп патшасы қайтыс болған соң Ескендірдің таққа отыруы.

Сюжеттік байланыс: Елсіз шөлге тап болуы. Өлдім - таңдаған дегенде маңгір
бұлаққа кездесуі.

Шилеленісуі: Алтын қордан «Бұл Жұдырға бастайтын қақпа» деп ашпай қалды.

Шарлаушы шей: Алғаш сөйдегі бұл сүйек екенін біліп ашуға бұлыты.

Шығарма кейіпкерлері: Абай дастанында әділдік, даналықпен, жауыздықтар.

сөз баяндау. Бұлақ мұңдағы әділ де, даналықпен, философияға Ескендір емес,
Аристотель. Дастанда екі образ бар. Бірі - Ескендір, екіншісі - Аристотель.

Көлемінің шынайылығына қарамастан, дастанның идеясына сәйкес, екеуі де
көркем жасалған образдар.

2.

жауабы:

1) А

2) А

3) С

Аллитерация - дауыссыз дыбыстардың қайталануы арқылы әдеби тілдің
ажарлап, сөздің реңік келтіре түсетін көркемдік тәсіл.

Шендегілік - мұнда қарша-қарсаң ұғымдарды салыстыра ке қарша қарсаң
қол отырып, ақ мен сөзінің әсері жеткізуге ұмтылатын стильдік, эстетикалық
бейнелен қыпалы көркемдік әдісінің бірі.

Шыбартопшо ұйғас - АААА.

3.

Қалайда ұршақ, өзі ұршаққа айрылған (ақартауым) Құл өштің (ақартауым) юмриқ (ақартауым) адроз арқола (ақартауым) жазушы (ақартауым) қатайда белек алап бара катқан өмірік (ақартауым) ұеттоқ бөлмемен (ақартауым) жақондаса түсіруді (ақартауым) мақсат тұтқандай (ақартауым).

Қырделенген жай сөйлем. Қырололмаға қарай жазма, жайолма, толоидо сөйлем. Айтолу мақсатона қарай хабары сөйлем.

Мезушы мақсат тұтқандай - қыоға байланысқан етістікті сөз тіркесі;

Жақондаса түсіруді мақсат тұтқандай - толоқтауымтоқ қатонасқа қыролан, мақгеріле байланысқан, етістікті сөз тіркесі.

Ұеттоқ бөлмемен жақондаса түсіруді - толоқтауымтоқ қатонасқа қыролан, мақгеріле байланысқан, етістікті сөз тіркесі.

Жақонда әрекеттерсіз қаралымай тірік кешкен ауыл адам - ақартауымтоқ қатонасқа қыролан, матаса байланысқан, есімді сөз тіркесі.

Қелірсу мен жатопаз мкездік аулодан мақтайлап - толоқтауымтоқ қатонасқа қыролан, мақгеріле байланысқан, етістікті сөз тіркесі.

4. жауап:

Еңсеріп: еңсер - түбір (етістік), -іп көсемшесің жұрнақ:

Бақарымынның ішіндегі: бақа - түбір (зат есім), мақ - көптік жалтау, -ың - тәуелдік жалтауының 1-жағы, мақ - ілік септігінің жалтауы; іш - түбір (үстеу) і - тәуелдік жалтауының 3-жағы, -нде - жатыс септігінің жалтауы, -гі - сөз есім тудырушы жұрнақ;

Ақарыпты: ақа - түбір (етістік), -н - өздік етіс жұрнақ, -ып - көсемшесің жұрнақ, -ып - көсемшесің, -ты - жіктік жалтауының 3-жағы;

Тәуілілдігі: тәуіл - түбір (зат есім), -ілі - сөз есім тудырушы жұрнақ, -дік - зат есім тудырушы жұрнақ, -і, -з жақ тәуелдік жалтауы.

Зергерлікті: зергер - түбір, -лік - сөз тудырушы жұрнақ, -ті - табыс септігінің жалтауы;

Жүріпті: жүр - түбір, -лік - сөз тудырушы жұрнақ, -ті - табыс септігінің.

Термелерін: терме - түбір, -лер - көптік жалтау, -і - тәуелдік жалтауының 3-жағы, -н табыс септігінің жалтауы.

Тоқдайтын: тоқда - түбір (етістік), -йтқан - есімшесің жұрнақ.

Арсауымсыз: арса - түбір, -ы - сөз етіс, -у - тәуелдік етістік жұрнақ.

-ы - 3 жақ тәуелдік жалтауы, -н - табыс септігі жалтауы, - сөз сөз түрлендіруші жұрнақ.

Тірі сөздің өзінде: тірі-тіздір, -сі - тәуелдік жалтауының 3-және, -кіз
-лік септігінің жалтауы: өз-тіздір -і - тәуелдік жалтауының 3-және, -нде -
және септігінің жалтауы.

Б. жасады.

I. А) менің әкем.

II. ауызекі сөйлеу мен көркем әдебиет.

III. Әкесі жан-жақты, талғамды сауаттылықта, бар, қолынан келмей -
мін ісі жоқ. Қолы арасында көзге көрінер ең маңызды ұста, етікші,
зергерлікпенде ісі бар жан-жақты өздері кісі балтан.